

Uden bestået dansk og matematik: Hver anden er ikke i uddannelse efter grundskolen



Udarbejdet af
Kristian Thor Jakobsen, vicedirektør og cheføkonom

September 2026

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusion	8
Implikationer	10
Under halvdelen, der ikke består dansk og matematik i 9. klasse, er i gang med uddannelse to år efter	12
Data og metode	19
Litteraturliste	21

01

Baggrund

Baggrund

Unge uden job eller uddannelse har været et politisk fokusområde i mange år, hvor også det seneste regeringsgrundlag har fokus på, at "for mange børn, [...] ikke bliver klædt ordentligt på til at tage en ungdomsuddannelse" (Regeringen, 2026). Til trods for det politiske fokus er antallet ikke blevet væsentligt reduceret i de seneste ti år. Faktisk er det steget en smule de seneste år fra omkring 40.000 i 2021 til knap 45.000 i dag (Børne- og Undervisningsministeriet, 2026; Reformkommissionen, 2021).

Risikoen for at havne i en situation, hvor man som ung står uden uddannelse, er bl.a. tæt forbundet med ens karakterer fra grundskolen, også når der er taget højde for fx forældrenes ressourceniveau (DEA, 2024). Så der er altså en klar tendens til, at jo dårligere en person klarer sig i fx dansk og matematik i 9. klasse, jo højere er risikoen for at ende uden uddannelse senere i livet.

Det er omkring hver tiende elev, der går ud af grundskolen uden at bestå 9. klasses afgangsprøve i dansk og matematik (Børne- og Undervisningsministeriet, 2026). Her er der igen en stærk sammenhæng mellem andelen af elever, der ikke består dansk og matematik, og forældrenes ressourceniveau (AE, 2026; DEA, 2021a). Den seneste PISA-undersøgelse har også vist, at danske skoleelevers kompetencer i bl.a. læsning og matematik er falder markant ift. tidligere år (VIVE, 2026). Der er altså en stor gruppe unge – med en overvægt af drenge – der forlader grundskolen med en stor risiko for at ende uden uddannelse senere hen i livet.

Vi ved dog også, at omkring halvdelen af den gruppe, der har stor risiko for at ende uden uddannelse, faktisk har en uddannelse, når de fylder 25 år (DEA, 2024). Og at de unge fra denne gruppe, der formår at tage en uddannelse, typisk gør det, relativt kort tid efter at de har afsluttet grundskolen.

I de seneste 10-15 år er der blevet implementeret en række reformer, der har fokuseret på netop denne gruppe, og den nuværende regering vil også bl.a. sætte ind overfor de 100 folkeskoler, der klarer sig dårligt i dansk og matematik. Den forberedende grunduddannelse (FGU) blev indført i 2019 og samlede de forberedende tilbud under én mere struktureret paraply, netop med det formål at hjælpe unge under 25 år til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller alternativt opnå ufraglært beskæftigelse. Her har de første evalueringer bl.a. vist, at andelen af unge fra FGU, der overgår til en ungdomsuddannelse, er en smule større sammenlignet med tidligere forberedende tilbud (EVA, 2024), og at denne andel har været stigende siden 2021 (AE, 2025). Omvendt blev der i 2013 indført et karakterkrav til erhvervsuddannelserne (EUD) på mindst 2 i dansk og matematik fra 9. klasse, hvilket reducerede andelen af unge, der startede på en erhvervsuddannelse umiddelbart efter grundskolen (DEA, 2021b).

Denne analyse fokuserer derfor netop på de unge, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, få år efter at de har afsluttet 9. klasse, set i lyset af de forskellige tiltag, der er indført inden for de seneste 10-15 år, som kan påvirke denne målgruppe – både positivt ift. i højere grad at løfte udsatte unge ind i ungdomsuddannelsessystemet, men også negativt ift. de barrierer, der er blevet opsat i samme periode, som fx karakterkrav til ungdomsuddannelserne. Analysen har fokus på de unge, der kan indgå i en normalklasse i grundskolen, og inkluderer derfor ikke specialklasser.

02

Hovedkonklusion

Hovedkonklusion

- Andelen af unge, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse henholdsvis to og fire år efter 9. klasse, er klart størst – mere end hver anden - blandt unge, der forlader grundskolen uden at bestå dansk og matematik.
- Overordnet set er det godt hver tiende ung, svarende til 6.000-7.000 unge per årgang, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse. Niveauet har været stort set uændret i knap 15 år.
- I Langeland og Guldborgsund Kommune var det i 2023 under halvdelen af de unge, der afsluttede 9. klasse med et karaktersnit på højst 4 i dansk og matematik, der var i gang med en ungdomsuddannelse to år efter.
- I langt størstedelen af de resterende kommuner lå den tilsvarende andel på mellem 60 og 70 pct.

03

Implikationen

Implikationer

Andelen af unge, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse, har ligget stabilt på omkring hver tiende i en længere årrække. Samtidig peger analysen på, at problemet særligt er koncentreret blandt en relativt afgrænset gruppe af unge, nemlig dem, der forlader grundskolen uden at bestå dansk og matematik.

Denne gruppe står markant svagere i overgangen til ungdomsuddannelse, og udviklingen går den forkerte vej. Andelen af unge med meget lave karakterer, der er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse, er faldet over tid – og det gælder også, når vi ser på fire år efter.

Sammenholder man udviklingen med de seneste års reformer som fx FGU og de skærpede karakterkrav til ungdomsuddannelserne, peger analysen på et spændingsfelt i uddannelsespolitikken. På den ene side er der politisk fokus på at løfte flere unge ind i uddannelse gennem målrettede indsatser. På den anden side er der indført adgangskrav, som for en del unge gør det vanskeligere at påbegynde en ungdomsuddannelse direkte efter grundskolen. Resultaterne indikerer, at denne balance i praksis kan betyde, at en gruppe unge risikerer at blive fastholdt uden for uddannelsessystemet i længere tid.

De betydelige kommunale forskelle understreger samtidig, at der er et potentiale for at lære af de steder, hvor en større andel af fagligt svagere unge faktisk kommer i gang med en ungdomsuddannelse. Det peger på, at lokale forhold, prioriteringer og organisering af indsatsen kan have stor betydning for de unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse. Det er fx blevet kortlagt, at kommunerne benytter sig af FGU på vidt forskellige måder, hvilket kan betyde noget for de kommunale forskelle mht., hvor stor en andel af en årgang der er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter afsluttet 9. klasse (EVA, 2021). Samtidig bliver der i 2030 indført et retskrav på at starte på FGU for de unge, der ikke opfylder adgangskravene til den nye EPX, og det er derfor oplagt fortsat at følge op på, i hvor høj grad FGU formår at løfte denne målgruppe ind i ungdomsuddannelsessystemet.

Endelig peger analysen på, at udfordringen i høj grad opstår allerede i grundskolen. Når sandsynligheden for at være i gang med en ungdomsuddannelse afhænger så markant af resultaterne i dansk og matematik, understreger det, at overgangen til ungdomsuddannelse ikke alene kan blive adresseret i de tilbud, der kommer efter grundskolen. Det vil derfor være væsentligt at se nærmere på, hvordan flere unge kan blive løftet fagligt i grundskolen, så færre forlader 9. klasse uden de nødvendige forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

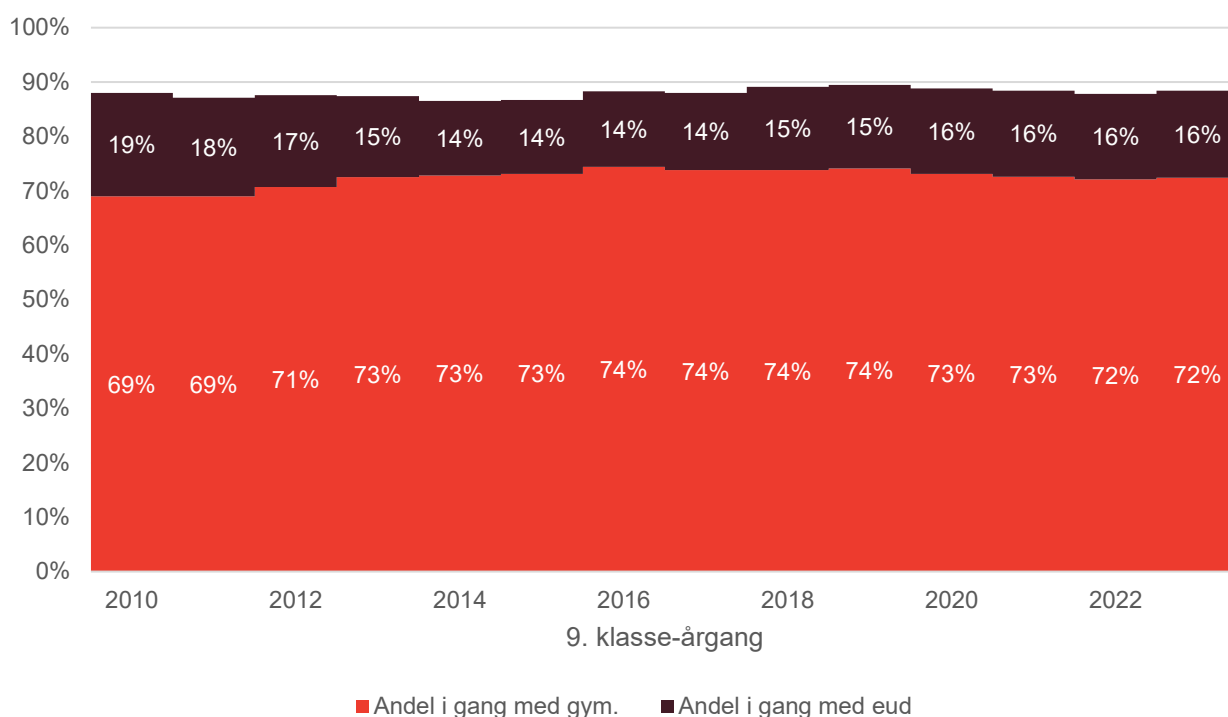
04

Under halvdelen, der ikke består dansk og matematik i 9. klasse, er i gang med uddannelse to år efter

Under halvdelen, der ikke består dansk og matematik i 9. klasse, er i gang med uddannelse to år efter

Andelen af unge, der to år efter at have afsluttet 9. klasse ikke er i gang med (eller har fuldført) en ungdomsuddannelse, har ligget stabilt i de seneste knap 15 år på godt hver tiende, jf. figur 1. Andelen af unge, der er i gang med enten en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse, er forskudt en anelse over mod de gymnasiale uddannelser. Men lidt over en tiendedel af de unge fra en årgang – svarende til 6.000-7.000 unge - er altså slet ikke registreret på eller med en ungdomsuddannelse, to år efter at de afsluttede 9. klasse.

Figur 1 // Andel af en 9.-klasse-årgang, som er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse



Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der er kun inkluderet unge, der har været registreret til 9. classes afgangsprøve i en såkaldt årgangsoptelt normalklasse. Børn fra fx specialskoler indgår derfor ikke. De unges uddannelsesstatus er opgjort per 30.9., to år efter at de unge har afsluttet deres 9. klasse.

Andelen af unge, der ikke er i gang med ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse, er klart størst – mere end hver anden – blandt de unge, der ikke har bestået dansk og matematik i 9. klasse, jf. figur 2 (øverst). Omvendt er langt størstedelen af unge med et karaktersnit på mindst 6 i dansk og matematik i gang to år efter.

Hvis vi ser bort fra årgangene omkring coronakrisen, har andelen af unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter afsluttet 9. klasse på tværs af karaktersnit, også ligget nogenlunde stabilt med undtagelse af dem, der ikke har bestået 9. klasse i dansk og matematik. I denne gruppe er andelen, der er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse, faldet fra knap 60 pct. til godt 40 pct. Det er særligt andelen af unge, der er i gang med en erhvervsuddannelse to år efter 9. klasse, som er faldet blandt unge, der

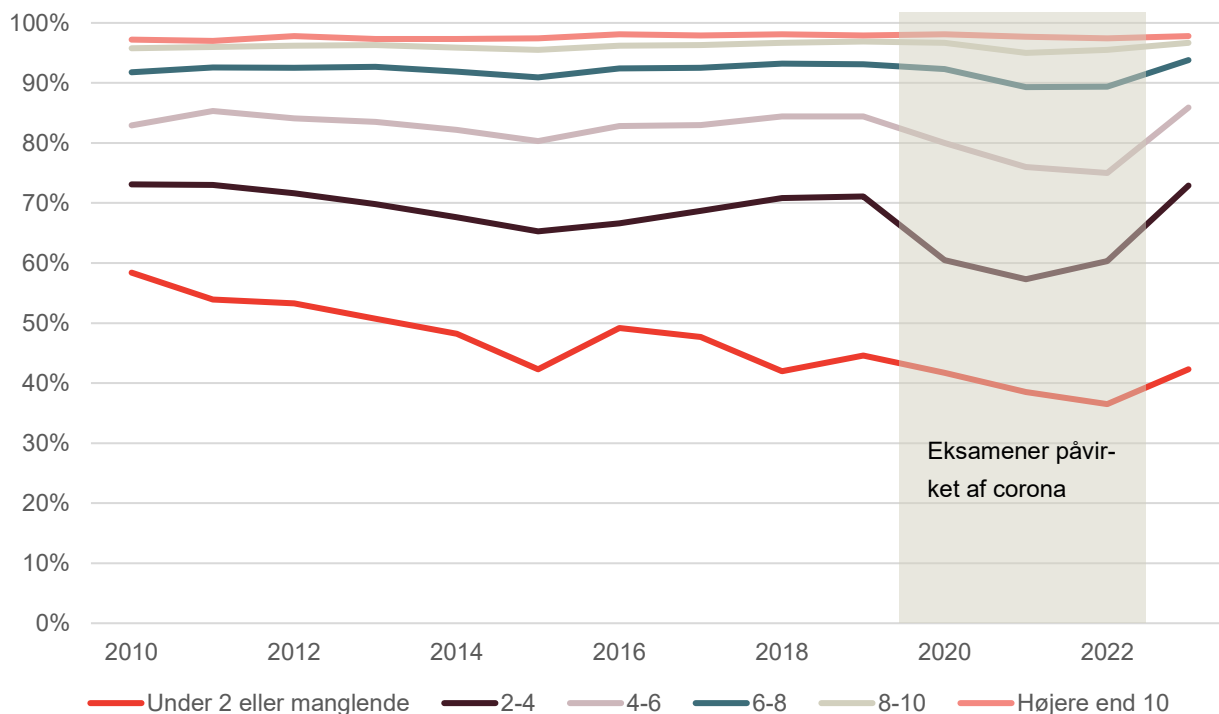
ikke har bestået dansk og matematik. Her er andelen faldet fra lige godt 40 pct. for 9.-klasse-årgangen fra 2010 til under 20 pct. i dag. Andelen af unge fra samme gruppe, der er i gang med en gymnasial uddannelse, to år efter at de har afsluttet 9. klasse, er i samme periode faktisk steget en anelse fra 15-17 pct. til omkring 25 pct.

En faldende andel, der er i gang med en ungdomsuddannelse kort tid efter afsluttet grundskole, er ikke nødvendigvis et stort problem, hvis de unge fra denne gruppe fx i højere grad benytter sig af forberedende tilbud, der gør dem mere klar til og øger deres chancer for at gennemføre en ungdomsuddannelse senere hen.

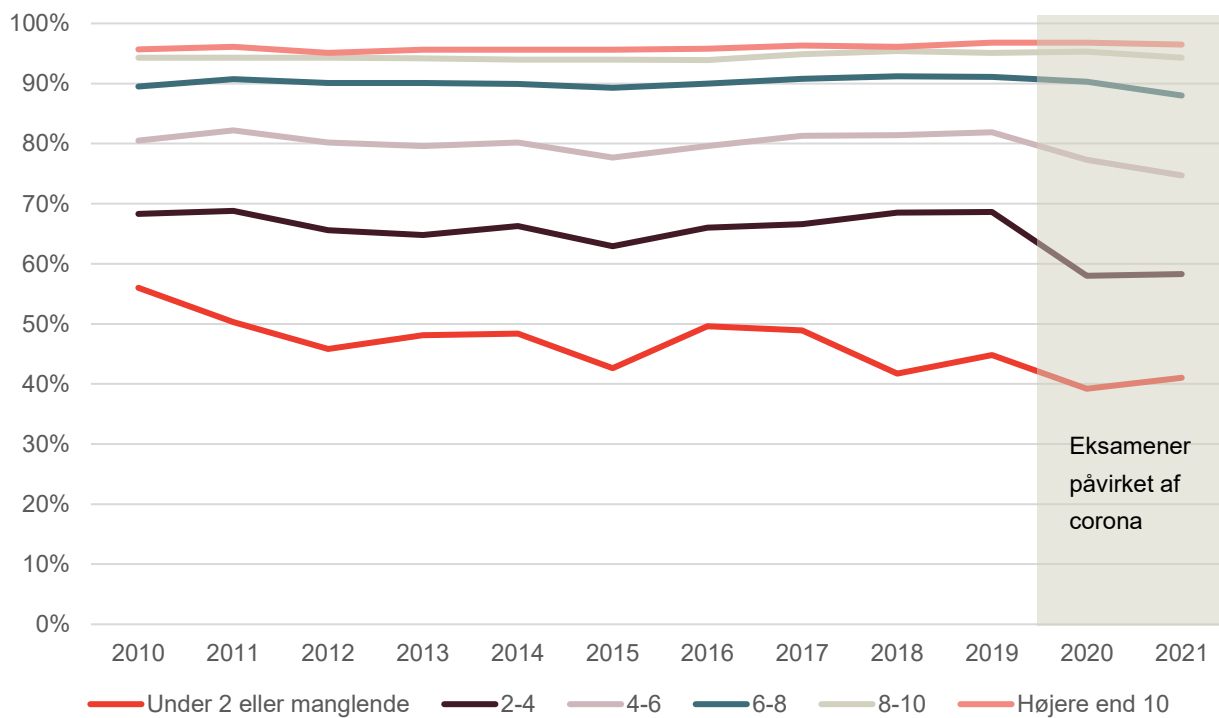
Andelen, der har fuldført eller er i gang med en ungdomsuddannelse, fire år efter at de har afsluttet 9. klasse, har dog også været faldende blandt unge, der ikke har bestået dansk og matematik i 9. klasse, jf. figur 2 (nederst). Her er andelen ligeledes faldet fra knap 60 pct. til godt 40 pct. Det er dog vigtigt at understrege, at FGU først trådte i kraft i skoleåret 2019/20, så det er derfor svært at se, om denne uddannelse kan have påvirket denne gruppe unges uddannelsesadfærd mærkbart endnu. Og samtidig er det ikke alle fra denne gruppe, der nødvendigvis går på FGU i årene efter grundskolen.

Figur 2 // Andel af en 9.-klasse-årgang, som er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse hhv. to og fire år efter, fordelt på karaktersnit i dansk og matematik fra 9. klasse

To år efter:



Fire år efter:



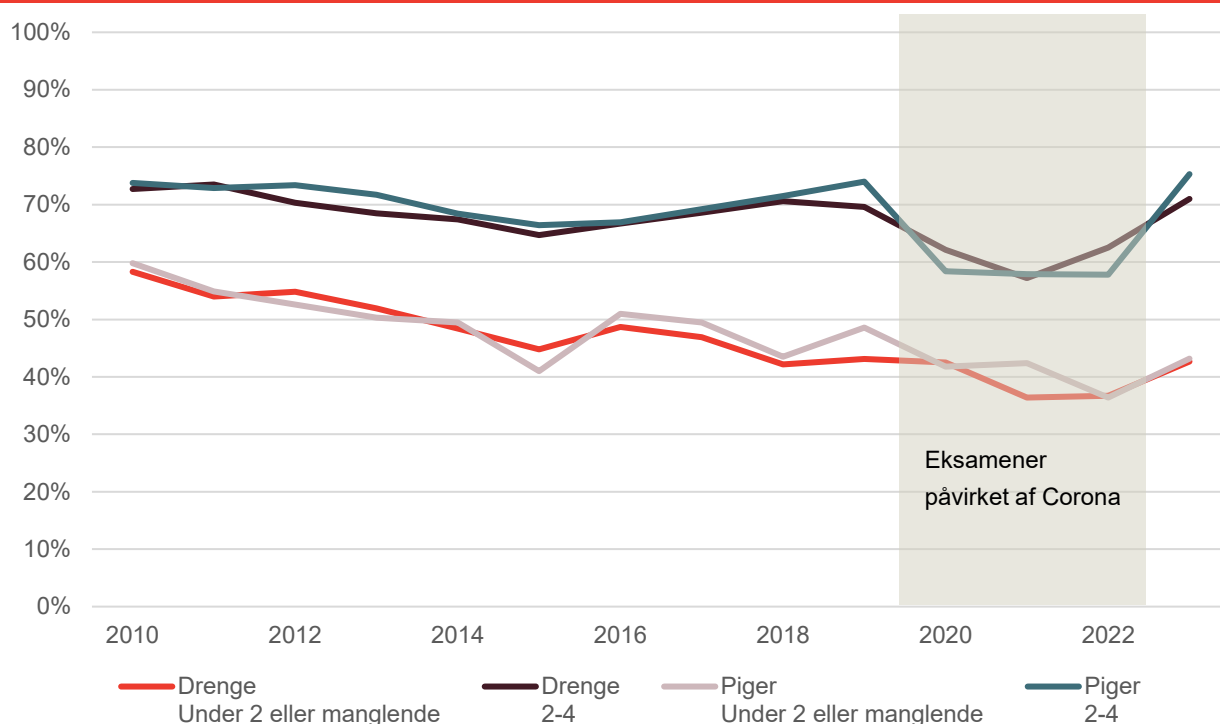
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der er kun inkluderet unge, der har været registreret til 9. classes afgangsprøve i en såkaldt årgangsoptelt normalklasse. Børn fra fx specialskoler indgår derfor ikke. De unges uddannelsesstatus er opgjort per 30.9., to år efter at de unge har afsluttet deres 9. klasse. Karaktersnittet i dansk og matematik er vægtet ift. de enkelte eksamener i de to fag.

Andelen af drenge og piger, der befinder sig i bunden af karakterfordelingen i 9. klasse, er ikke ligeligt fordelt, idet der er en overvægt af drenge (DEA, 2021a). Men når vi ser på andelen af hhv. drenge og piger, der har klaret sig dårligst til 9. klasses afgangsprøve i dansk og matematik, er der stort set ingen forskel på andelen af dem, der er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter, jf. figur 3.

På den ene side er der altså en overvægt af drenge blandt elever, der fx ikke består dansk og matematik i 9. klasse, men der er ingen forskel mellem drenge og piger ift., hvordan de klarer sig umiddelbart efter grundskolen, hvis vi fx ser på de fagligt mest udfordrede elever.

Figur 3 // Andel af en 9.-klasse-årgang, som er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse to år efter, fordelt på karaktersnit i dansk og matematik fra 9. klasse og køn



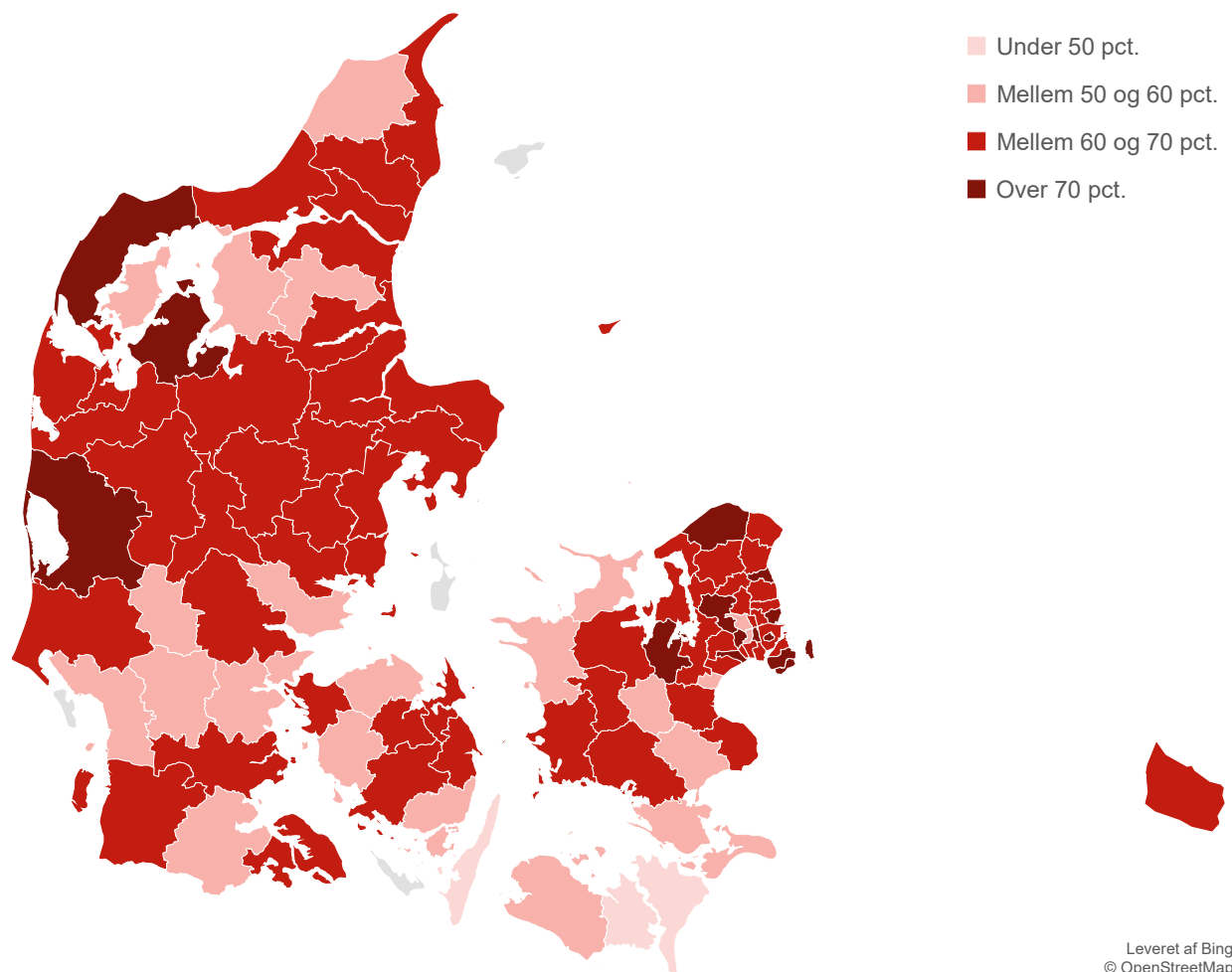
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der er kun inkluderet unge, der har været registreret til 9. klasses afgangsprøve i en såkaldt årgangsoptelt normalklasse. Børn fra fx specialskoler indgår derfor ikke. De unges uddannelsesstatus er opgjort per 30.9., to år efter at de unge har afsluttet deres 9. klasse. Karaktersnittet i dansk og matematik er vægtet ift. de enkelte eksamener i de to fag.

Hvis man zoomer ind på andelen af unge, der afsluttede 9. klasse i 2023 med et karaktersnit på højst 4 i dansk og matematik, var det i enkelte kommuner – Langeland og Guldborgsund – lige under halvdelen af denne gruppe, der var i gang med en ungdomsuddannelse to år efter.

I langt størstedelen af kommunerne lå den tilsvarende andel på mellem 60 og 70 pct., mens kommunerne, hvor en endnu større andel af denne gruppe unge var i gang med en ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse, typisk ligger omkring hovedstaden eller i Nordsjælland, jf. figur 4.

Figur 4 // Andel af en 9.-klasse-årgang med højst 4 i karaktersnit i dansk og matematik fra 9. klasse, som er i gang med ungdomsuddannelse to år efter, fordelt på bopælskommune, 2023



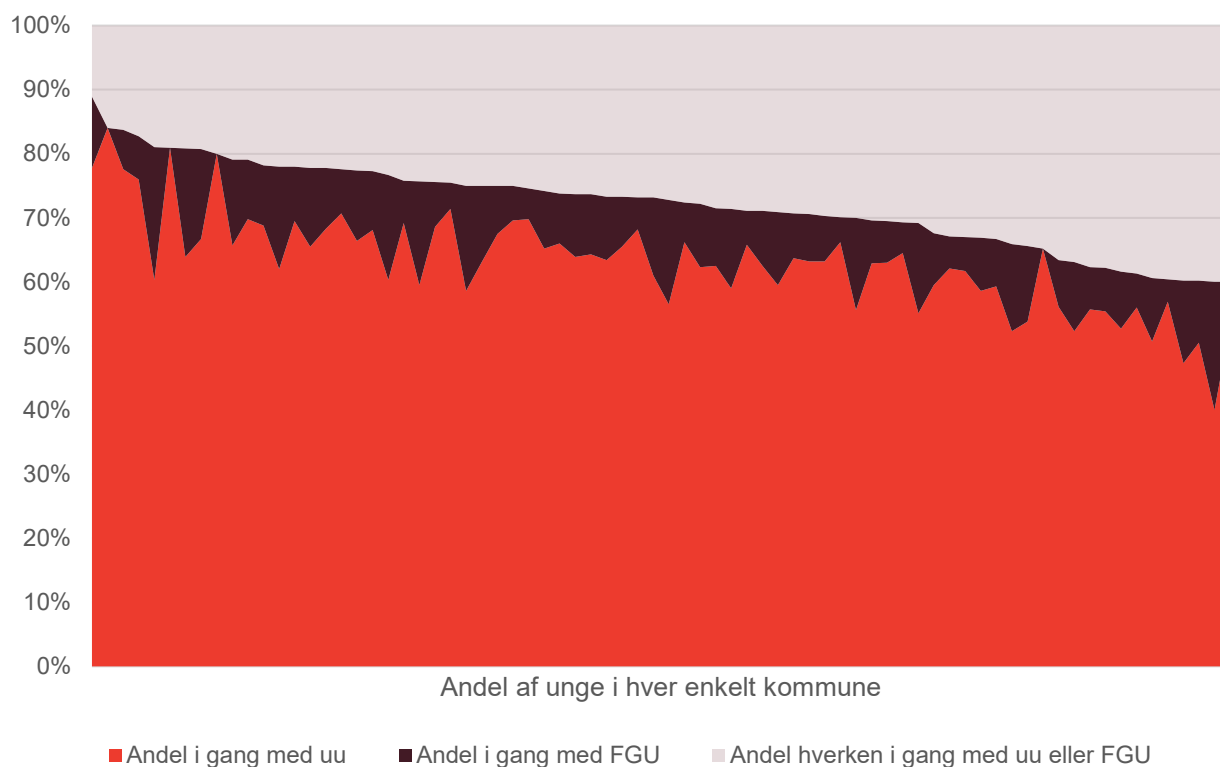
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der er kun inkluderet unge, der har været registreret til 9. classes afgangsprøve i en såkaldt årgangsoptelt normalklasse. Børn fra fx specialskoler indgår derfor ikke. De unges uddannelsesstatus er opgjort per 30.9., to år efter at de unge har afsluttet deres 9. klasse. Karaktersnittet i dansk og matematik er vægtet ift. de enkelte eksamener i de to fag. Unge med manglende eksamener indgår også.

En relativt lille andel af de unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse to år efter 9. klasse, kan være drevet af, at nogle kommuner har flere unge med fx relativt lave karaktersnit, der er visiteret til FGU og derfor ikke er i gang med ungdomsuddannelse. Så de unge fra denne gruppe, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, altså går på FGU i stedet for.

Men der er ingen kommuner, hvor der er mere end 9 ud af 10 unge med et relative lave karaktersnit i dansk og matematik fra 9. klasse, der er i gang med enten en ungdomsuddannelse eller FGU, jf. Figur 5. Den gennemsnitlige andel af unge ligger på lige godt 70 pct., hvilket altså betyder, at der i snit er omkring 30 pct. af en årgang, der forlader grundskolen med et relativt lavt karaktersnit, der ikke er tilknyttet uddannelsessystemet blot to år efter grundskolen.

Figur 5 // Andel af en 9.-klasse-årgang med højst 4 i karaktersnit i dansk og matematik fra 9. klasse, som er i gang med en ungdomsuddannelse eller FGU to år efter, fordelt på bopælskommune, 2023



Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der er kun inkluderet unge, der har været registreret til 9. classes afgangsprøve i en såkaldt årgangsoptelt normalklasse. Børn fra fx specialskoler indgår derfor ikke. De unges uddannelsesstatus er opgjort per 30.9., to år efter at de unge har afsluttet deres 9. klasse. Karaktersnittet i dansk og matematik er vægtet ift. de enkelte eksamener i de to fag. Unge med manglende eksamener indgår også. Der indgår kun 74 kommuner grundet manglende data.

05

Data og metode

Data og metode

Analysen er baseret på unge, der har været registreret til 9. klasses afgangsprøve i årene 2010-2023 i en årgangsoptelt normalklasse. Dvs. at unge fra fx specialklasser ikke indgår i analysen. Alt i alt er analysen baseret på informationer om omkring 855.000 unge. Karaktererne i dansk og matematik er blevet vægtet ift. de gældende regler for de skriftlige delprøver.

De unges uddannelsesstatus er baseret på oplysninger fra uddannelsesregistret UDDA opgjort per 30.9., hhv. to og fire år efter at de unge har afsluttet 9. klasse. Unge, der er registreret værende i gang med et FGU-forløb, er identificeret ved at være registreret med "udd=4763" i UDDA.

06

Litteraturliste

Litteraturliste

- AE, 2026. På 100 folkeskoler består mere end hver femte elev ikke både dansk og matematik.
- AE, 2025. Unge fra kanten på ny uddannelse: 7 ud af 10 unge kommer i uddannelse eller beskæftigelse.
- Børne- og Undervisningsministeriet, 2026. Uddannelsesstatistik.dk.
- DEA, 2024. Vejen til uddannelse - karakteristika og muligheder for unge i risiko for ikke at få en uddannelse.
- DEA, 2021a. Dobbelt så mange drenge som piger får meget lave karakterer.
- DEA, 2021b. Hvordan går det med de unge, der ikke opfylder karakterkravet til eud?
- EVA, 2024. Elevers udbytte, foreløbig effekt og status på implementering af FGU. Tredje delrapport i evaluering- og følgeforskningsprogrammet for den forberedende grunduddannelse (FGU).
- EVA, 2021. Evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for FGU Første delrapport: Målgruppen for FGU og den kommunale ungeindsats.
- Reformkommissionen, 2021. Erkendt, forsøgt løst, uløst.
- Regeringen, 2026. Det politiske grundlag for firløverregeringen.
- VIVE, 2026. PISA 2025 – Hovedrapport.



Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu